కానుక

మా ఆవిడ వచ్చి ఎదురుగా నుంచున్నది. తలంటుకొని స్నానం చేసింది కామాలు జుట్టు వేలుముడి వేసుకొన్నది. ఇవ్వాళ ఆమె గారు మామూలు మనిషిలాగ లేక ఏదో కొత్తగా ఉంది నా కళ్ళకు. నేను మాట్లాడకుండా ఆమెను చూస్తూ కూర్చున్నాను.

ఆమె కూడా మాట్లాడలేదు. సిగ్గుతో తలొంచుకొని ఊరుకొన్నది.

"ఏమిటి సంగతి? " అన్నాను.

"ఏముంది?" అన్నది.

కనకాంబరం చీర గట్టింది. ఆ చీర జరీ అంచులు మెలికలుగా ఆ శరీరాన్ని చుట్టుకొన్నవి. తెల్లని రెవిక తొడిగింది. కళ్ళకు కాటుక పెట్టి, ముఖాన చిన్న కుంకుమబొట్టు పెట్టింది. అక్కడే నుంచుని ఉన్నది నన్ను జూస్తూ.

ఏదో ఉంది! లేకపోతే ఆ అలంకారాలూ ఈ క్రీగంటి చూపులూ ఎందుకొస్తయ్.

"ఏమిటి చెపుదూ" అన్నాను.

ఆమె ఏ సంగతి చెప్పక,ఒక్క చిన్న నవ్వు నవ్వి గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. ఆమె నవ్వితే బుగ్గలు సొట్ట పడ్డవి. అది నేను చూచి ఆ సొట్ట బుగ్గలను సాఫీ చేద్దామనే సదుద్దేశంతోనే గదిలోకి వెళ్ళాను.

సొట్టబుగ్గలను కాస్త నొక్కి, సాఫీగా తుడిచి "చెప్పు ఏమిటి సంగతి?" అన్నాను.

"అంతమాత్రం తెలియదా?" అన్నది ఆవిడ గునుస్తూ

"నాకేం తెలుస్తుందీ? తెలియదు" అన్నాను.

"అయినా ఆలోచించి, జ్ఞాపకం తెచ్చుకోండి" అన్నది.

నాకు జ్ఞాపకం రాలేదని చెప్పాను.

"ఇంత ముఖ్యమైన రోజును ఎట్లా మరిచిపోతారండి" అని కాస్త ముఖం చిట్లించింది. "నేను పుట్టినరోజా?" అని అడిగాను. కాదన్నది. "నీవు పుట్టిన రోజా?" అన్నాను. కాదని తల ఊపింది. ఇహ నాకేమీ తోచలేదు.

"నాకు ఏమీ జ్ఞాపకం రావటం లేదు. నీ యిష్టం నన్ను ఏం జేసినా సరే" నని – నేను మంచం మీద కూర్చున్న వాణ్ణి లేచి నిలబడ్డాను వెళ్ళిపోవటానికి సిద్ధపడుతూ,

ఆవిడ భుజం మీద చేయి వేసి అదిమి కూర్చోబెట్టి, నా ప్రక్కనే కూర్చుని తలొంచుకొని సిగ్గుపడుతూ అన్నది "ఇవ్వాళ నేను కాపరానికి వచ్చిన రోజు సరిగ్గా ఇవ్వాళతో ఇరవై ఏండ్లు వెళ్ళుతాయి. మీకు ఇంత ముఖ్యమైన సంగతి జ్ఞాపకం పోయిందేం?"

నేను అంత పవిత్రమైన దినాన్ని, నా సౌఖ్యదేవత కాపరానికి వచ్చిన సుదినాన్ని జ్ఞాపకం ఉంచుకోక పోవటం చాలా పెద్ద పొరపాటు. అందుకని అన్నాను నవ్వుతూ – జ్ఞాపకం లేక కాదండీ కాంతమ్మగారూ. తమనోటితోనే ఆ అమృతవాక్కులు అనిపిద్దామని! తెలిసిందా?" అన్నాను.

ఆవిడ మరొకసారి సిగ్గుతో తలొంచుకొని, నవ్వుకొన్నది. ఆ తరువాత నా వీపుపైన మృదువుగా చరిచి అర చేతిలో గిల్లి, వళ్ళు ఝుల్లుమనిపించి వెళ్ళిపోయింది.

నా వళ్ళు ఝుల్లుమనటానికి కారణం ఏమిటీ అంటే, ఆవిడగారు కాపరానికి వచ్చినరోజు కాబట్టి అది. నేను ఏదైనా కాన్క ఒకటి సమర్పించాలిసి ఉంటుంది. ఆ విషయం జ్ఞాపకం ఉంచుకోమనే ఆమె అర చెయ్యి గిల్లింది. డబ్బు లేని సమయం కదా ఇది. ఏమి కొనేది. ఎట్లా కొనేది? అన్న ఆలోచనలలో నా వళ్ళు ఝుల్లు మన్నది.

ఏదో ఒకటి కొనియియ్యక తప్పదు. నా దగ్గర డబ్బు లేని రోజు చూచి, ఆ రోజునే ఆవిడ కాపరానికి వచ్చింది. మొదటి నుంచీ, మా కాంతం ఈ ప్లాను ప్రకారమే నడిచింది.

– 2 –

మా కాంతం మెట్టిన రోజు పండక్కు ఏమి కాన్క యియ్యాలె అన్న ఆలోచనలోకి దిగాను. పౌడరూ, అత్తరూ, దువ్వెనా, వాసన నూనె, ఇల్లాంటిదేదో ఒకటి ఇస్తే సరిపోయేదానికి, దీనికో పెద్ద ఆలోచన ఏమిటీ అని అనుకొంటారు. కాని ఆవిడ సంగతి తెలిసిన వాళ్ళు మటుకు అల్లా అనరు. ఆవిడ ఇప్పటి కాలం మనిషీ కాదు, పూర్వకాలం మనిషీ కాదు అదోరకం మనిషి. దువ్వెనా, అద్దం, అల్లాంటి వస్తువులు ఇస్తే సంతోషించదు. కాస్త ఖరీదు గలవి, నాలుగు కాలాలు పాటు ఉండేవి అల్లాంటి వస్తువులు కావాలంటుంది. అందుకనే నేను అంత దిగులు పడ్డది. ఇప్పుడు అల్లాంటిది ఏదైనా కొంటానికి డబ్బు ఎక్కడ నుంచి తెచ్చేదా అని!

అదీగాక ఆవిడ అనేకసార్లు అనుకొన్నది ఒక జత బంగారపు గాజులుంటే

బాగుండునని! కొని యిస్తే అవే కొనియియ్యాలె. ఈ పాడు యుద్ధం రావటం మూలాన బంగారపు ధర విపరీతంగా పెరిగిపోయింది గాని లేకపోతే ఎన్ని గాజులైనా చేయించుకొనేదట ఆవిడ! అసలు ఆడవాళ్ళను ఏడ్పించటానికే ఈ యుద్ధం ఒకటి తీసుకొచ్చారు అంటుంది. ఆవిడ యుద్ధం అయిపోయిన వెంటనే బంగారం చౌక చెయ్యలేదని ఆమెకు చాలా కోపంగా కూడా ఉంది.

స్వరాజ్యం వచ్చిన రోజున మధ్యాహ్నం సరిగ్గా పన్నెండు గంటల నుంచి ఒంటి గంటదాకా, ఒక గంట సేపు నవరసులు చౌకగా గవర్నమెంటువారు అమ్మిస్తారనీ, ఆడవాళ్ళ యందు దయతలచి, గోపాలరెడ్డిగారు ఈ ఏర్పాటు ప్రత్యేకంగా చేశారనీ ఒక వదంతి పుట్టింది. అప్పు అయినా చేసి ఒక పది నవరసులైనా కొనుక్కురమ్మని ఆవిడ గోల చేసింది. "ఇది అబద్ధం, ఇల్లాంటి పిచ్చి పనులు గవర్నమెంటు వారు చెయ్యా" రని నేను చెప్పాను. కాని ఆవిడ నా మాట నమ్మక పైగా ఏమన్నదంటే "ఇది ఏమీ పిచ్చి పని కాదు. ఆ మాటకొస్తే ఇంతకంటె పిచ్చి పనులే చేస్తున్నారు" అని కూడా అన్నది.

ఆవిడ బాధ తప్పించుకోటానికి చివరకు నేనొక మాట అన్నాను "నవరసులు చౌకగా అమ్మినా, మొగవాళ్ళకు అమ్మరు, ఆడవాళ్లకు మాత్రమే అమ్ముతారు" ఈ మాట కాస్త సమంజసంగా ఉందనుకొన్నదో ఏమో మా పిచ్చిది, ఆ తరువాత నన్నేమీ అనలేదు. ఆ మరునాడు మటుకు ముఖం అంతా కందగడ్డ చేసుకొని "ఈ గవర్నమెంటువారు ఆడవాళ్ళను ఇంత మోసగించి, అన్యాయం చేస్తారనుకో లేదండీ!" అన్నది.

నిజానికి మా కాంతమే కాదు ఆడవాళ్ళంతా అల్లాగే అంటున్నారు.

"ఎందుకొచ్చిన స్వరాజ్యం ఇది! బంగారం చౌక చెయ్యకూడదా, ఈ స్వరాజ్యం వాళ్ళు!" అని చాలా మంది అన్నారు.

ఇల్లాంటి విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చినవి ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే చివరకు నేను కాంతానికి ఒక జత బంగారపు గాజులు కొనియియ్యక తప్పదనే నిశ్చయానికే వచ్చాను. నిజానికి కొని ఇయ్యవలసిందే! అందులో సందేహం ఏమీ లేదు. పుట్టినరోజు పండగకు, మెట్టిన రోజు పండగకు భార్యకు బహుమానం ఇయ్యాలె. ఈ విషయం కామశాస్త్ర గ్రంథ కర్తకూడా ఉదహరించి, ఆ రోజున కాన్కలు ముట్టకపోతే ప్రియురాలు ప్రణయకలహం పట్టవచ్చునని కూడా చెప్పాడు. అయితే మా ఆవిడ ప్రణయకలహం

పడుతుందని భయపడి నేను ఆ నిశ్చయానికి రాలేదు. ప్రణయకలహం పడితే, వచ్చిన ఇబ్బంది ఏమిటీ అంటే, మన ఆడవాళ్ళు శాస్త్రరీత్యా పట్టవలసిన ప్రణయకలహం పట్టక, చటుక్కున జాతీయమైన నాటు కలహంలోకి దిగుతారు. దానికి నేను భయపడ్డది!

- 3 -

పెందలాడే భోజనం చేసి బజారులో నగలషాపు చూడటానికి వెళ్ళాను. ఆ షాపు యజమాని నాకు తెలిసినవాడే! గౌరవించి కూర్చోబెట్టాడు. అక్కడ అద్దాల బీరువాలో రకరకాల గాజులున్నవి. స్వస్తిక్ గాజులు, రేడియో గాజులు, పలకల గాజులు, పార్శీ గాజులు మొదలైనవి ఎన్నో రకాలు. అందులో స్వస్తిక్ గాజుల జత ఒకటి మహాబాగుంది. మధ్య మధ్య ఎఱ్ఱ రాళ్లు పొదిగారు. ధగధగ మెరిసి పోతున్నది.

మా ఆవిడ చేతులకు అదే బాగుంటుందనిపించింది. తొంభై రూపాయలు ఖరీదు చెప్పాడు. ఆ జత కొనాలని ఉంది. చేతిలో డబ్బు లేదు. అప్పు అడిగితే ఏమనుకొంటాడో ! చివరకు ఒక విధంగా నవ్వులాటగా అన్నాను, "ఏమయ్యా, ఈ జత నాకు కావాలె, డబ్బు యియ్యకుండా తీసికెళ్ళవచ్చునా?"

ఇది తెలివితక్కువ ప్రశ్న అనుకొంటారు కాని కాదు. ఎందుచేతనంటే నేను అనుకున్నది ఏమిటీ అంటే, ఆ మాట మీద ఆ షావుకారు, 'తీసికెళ్ళండి పంతులుగారూ, డబ్బు ఎక్కడికి పోతుందీ' అని అంటాడని.

కాని, నా కర్మం, ఏం జేసేది! ఆ షావుకారు అల్లా అనలేదు. అనక, పైగా నవ్వుతూ హేళనగా అన్నాడు "డబ్బు ఇయ్యకుండా తీసికెళ్ళటానికి వీల్లేదు. కాని డబ్బు ఇచ్చి తీసికెళ్ళకుండా ఉంటానికి వీలుందండీ పంతులుగారూ" అని.

అప్పుడు నేను గొంతుక మార్చి బ్రతిమిలాడుతున్నట్లు అన్నాను – "ఈ నెల ఆఖరుకు ఇచ్చేస్తాను. అసలు అందాకా కూడా అక్కరలేదు, ఈ లోపునే ఇచ్చేస్తానేమో." అప్పటికీ ఆ ఆసామికి నాయందు నమ్మకం కుదరలేదు. "ఇప్పుడియ్యటం లేదట! పూర్వం తెగించి అందరికీ అప్పు లిచ్చే వాడిలాగ. ఛీ ఇతన్ని అడగకూడ"దని లేచి వచ్చేశాను.

చాలా కష్టం వేసింది. పారిపోతాననుకొన్నాడు. కామాలు, ఛా, ఆమాత్రం మర్యాద లేకపోయింది అతనికి.

అప్పుడు నాకు ఒక చక్కని ఆలోచన చటుక్కున తోచింది. ఎక్కడైనా ఒక వంద రూపాయలు అప్పు తెస్తే ఏ ఇబ్బందీ పడనక్కరలేదని, తొంభై రూపాయలు వీడి ముఖాన పారేసి గాజుల జత తీసుకోనూవచ్చు.... మిగిలిన పది రూపాయలూ హాయిగా వాడుకోనూ వచ్చు!

ఇంకోటి కూడా అనుకొన్నాను. డబ్బుపారేసి కొనేటప్పుడు ఇక్కడ కొనటం ఎందుకు నా యిష్టం వచ్చిన చోట కొందామని, నా మర్యాద కాపాడాడు. కనకనా అక్కడే కొంటానికి!

ఇల్లా అనుకొని వచ్చాను. కాని వంద రూపాయలు అప్పు ఎక్కడ దొరుకుతుంది! ఎవరి నడిగేది? నాకేమీ తోచలేదు.

అయితే ఒకటి గట్టిగా నిశ్చయించుకొన్నాను. గాజులు జత మటుకు కొని తీరాలె. ఎట్లాగయినాసరే! కొని తీసికెళ్ళి ఆవిడ చేతులకు స్వయంగా తొడక్కపోతే నాకు పిచ్చి ఎక్కే మాట నిజము. అప్పటికే కాస్త పిచ్చి పిచ్చిగా ఉంది.

నూరు రూపాయల మొత్తం చాలా స్వల్పమైనది. నిజానికి ఈ మాత్రం సాహాయ్యం ఎవరు బడితే వాళ్ళే చేయగలరు. కాని ప్రపంచం పాపిష్ఠిది. స్వార్థరత్వం ఎక్కువ. "అయ్యో, పాపం ఆ అబ్బాయి బంగారపు గాజులు కొని తీసికెళ్ళి భార్యకు ఇయ్యకపోతే ఎట్లా? ఎంత చిన్నతనం, సాహాయ్యం చేద్దాం" అని ఒక్కరూ అనుకోరు. అటువంటిది ప్రపంచం!

అయినా అప్పు పుట్టే స్థలాలు ఏవా అని ఆలోచించాను. ఒకటి రెండు స్థలాలు ఉన్నవి కాని అక్కడ ఇది వరకే పుట్టించాను. బ్యాంకులో అప్పు ఉంది. ప్రావిడెంటు ఫండులో నుంచి అప్పు తీశాను. ఇతర స్నేహితులెవరైనా ఇస్తారేమోనంటే ఆ గోఖ్లేగారు ఇయ్యరు. ఇది వరలో తీసికొన్నది ఇస్తే ఆయన మళ్లీ ఇయ్యటానికి! ఇంకెవరిస్తారు. నాగేశ్వరరావు గారిని అడిగినా లాభం లేదు. అవధానిగారు ఇయ్యరు. ఇహపోతే నరసింహం గారు ఇస్తారు గాని ఏమైనా తాకట్టు పెట్టటానికి నా దగ్గర ఏమీ లేదు. ఆ కంచం వెండిపూత పూసింది. అచ్చం వెండిది కాదాయె. ఛీ, జీవితం ఎంత దరిద్రంగా ఉందీ! తాకట్టు పెట్టుకొనేందుకు అయినా ఏమీ లేకపోయింది! అని విచారం వేసింది.

అప్పుడే ఇంకో విషయము కూడా తోచింది. ఈ గాజులు కొని ఆవిడకిస్తే

చప్పున తాకట్టు పెట్టుకోనూ వచ్చు! తాకట్టు పెట్టటానికైనా ఇంట్లో ఆ మాత్రం వస్తువు ఉండటం అవసరం అని గట్టిగా మనస్సుకు తట్టింది. దాంతో ఆ గాజుల జత కొనాలనే పట్టుదల ఎక్కువైంది.

ప్రొద్దున ఆవిడ తలవంచుకొని నుంచుని చేతినున్న గాజులు సద్దుకొంటూ ఉండటం జ్ఞాపకం వచ్చింది. "ఇవేం గాజులండీ బంగారపు గాజులు కొని ఇయ్యండీ" అని అడగటం అది. అరచేతిలో గిల్లిపోవటం కూడా దానికి సంబంధించినదే. ఈ విషయాలన్నీ జ్ఞాపకానికి వచ్చి నా పట్టుదలను మరీ దృఢ పరచినయి.

ఎక్కడైనా అప్పు అడగటానికి బయలుదేరాను. కనపడ్డ వాణ్ణి అల్లా అడుగుదామనిపించింది. ఇంతలో సుబ్బారావు కనిపించాడు. అతడు కాస్త డబ్బు గలవాడు. అతనికీ నాకూ కాస్తో కూస్తో బంధుత్వం కూడా ఉంది.

"ఓ వంద రూపాయలు అర్జంటుగా కావలి వచ్చినయి కాస్త ఇస్తావా?" అని అడిగాను. ఏదో తమాషాగాను, నిర్లక్ష్యంగానూ ఎప్పుడు వందా, రెండు వందలూ ఇల్లాగ తరుచుగా అప్పు పుచ్చుకొని మళ్ళీ మర్నాడు ఇచ్చేసే వాడిలాగ.

వాడి చూపులుచూచి "తీసికెళ్ళవోయ్ ఏం భాగ్యం" అంటాడనుకొన్నాను. అట్లాగే చూశాడు.

నేను ఆశపడ్డాను.

కాని వాడి దుంపతెగ వాడు అల్లాగ అనక "ఏం వేళాకోళం వోయ్ వంధ రూపాయలు నీకు అప్పు కావాలిసి వచ్చిందే! ఎవరికైనా కావలిస్తే ఇయ్యగల వాడవు?" అన్నాడు.

నన్ను గురించి వీడికి మంచి అభిప్రాయం ఉన్నందుకు సంతోషించి. "సమయానికి పైకం అందలేదయ్యా. ఒకవారం రోజులలో పంపించేస్తాను" అన్నాను.

ఈ తభా అయినా "అంత ఇబ్బంది వస్తే పట్టుకుపో" అని అనలేదు. "నీకు అంత అవసరమయితే చీటీ వ్రాసి పంపిస్తే ఎవరు బడితే వాళ్ళే ఇస్తారు. నన్ను అడగాలా ఏమిటీ?" అని పెద్ద పెద్ద అంగలేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయినాడు. "చీటీ వ్రాసి వీడికే పంపిస్తే అని అనుకున్నాను. ఏమిటో మతి లేని ఆలోచనలు - మతి ఉంటే అల్లా ఎందుకు అనుకొంటాను! ఎదటబడి అడిగితే ఇయ్యని వాడు చీటీ వ్రాసి పంపితే

ఇస్తాడూ! ఆ ఆదుర్దాలో అల్లాగ అనిపించింది.

ఈ ప్రయత్నం కూడా ఇల్లాగ వ్యర్థం అయిపోయిందే ఎల్లాగురా బాబూ అని ఆలోచిస్తూ నడుస్తున్నాను. వంకర మేడ దగ్గరకు వచ్చేసరికి ఇంకో ఆలోచన వచ్చింది. అక్కడే మా కేశవరావు అత్తగారున్నారు. వాళ్ళను అడిగితే ఇయ్యరా అని!!

కేశవరావూ, నేనూ మంచి స్నేహితులమని వాళ్ళకు తెలుసు. నాకు ఈ స్వల్పం సాహాయ్యం చేయకపోతే అల్లుడికి చిన్నతనం అవుతుందని అయినా ఇస్తారని ధైర్యం కలిగింది.

భేష్ – ఈ ఆలోచన వచ్చినందుకు చాలా సంతోషించాను. ఈతభా నెగ్గానన్న మాటే! తొంభై రూపాయలూ తీసికెళ్ళి, ఇచ్చేసి స్వస్తిక్ గాజులు కొనుక్కొని వెళ్లాలె అనుకొన్నాను.

అయితే ఈ విషయం వాళ్ళతో ఎత్తటం ఎల్లాగ? ఆ విషయం కాస్త తీరికగా ఆలోచించుకోవాలె. అందుకని దగ్గరలో ఉన్న కాఫీ హొటలుకెళ్ళి, ఒక కప్పు కాఫీ తెప్పించి కొంచెంగా తాగుతూ ఈ "క్యాంపెయిన్" ఎట్లా సాగించానా అని తీవ్రంగా ఆలోచించాను. వాళ్ళింటికి వెడతాను. వాళ్ళు నన్ను కూర్చోమంటారు. మర్యాద చేస్తారు. సరే, వెంటనే అప్పు అడగటం బాగుంటుందా?

అహ. అల్లా కాదు. వాళ్ళు నాకు అప్పు ఇయ్యటం నేను కేశవరావు స్నేహితుణ్ణి అనేగా! అందుకని ముందుగా నేను, కేశవరావుకూ నాకూ ఉన్న స్నేహాన్ని, వాళ్ళకు గుర్తు చెయ్యాలె ఎట్లాగ గుర్తు చెయ్యటం?....

కేశవరావును చూచి వచ్చాను. కులాసాగా ఉన్నాడు. అనాలె. మేము ఇద్దరం మంచి స్నేహితులం కాబట్టి తరుచు కలుస్తూ ఉంటామన్న మాట!....

నేను కేశవరావు కుటుంబానికి ఆప్తుణ్ణి అయినట్లు కూడా నా సంభాషణలో ప్రకటితం చెయ్యాలె.

నిజానికి కూడా అంతేనాయె. అయితే ఈ మధ్య నేను కేశవరావును చూడలేదు. ఉత్తరాలు కూడా రావటం లేదు. అయినా మంచి స్నేహితుల మన్నమాట నిజమేగా. సరే, కేశవరావు క్షేమమూ అవీ చెప్పి మెల్లిగా సమయం జూచి అప్పు అడగాలె.

ఇదీ ప్లాను.

బాగుంది అనుకొన్నాను. వాళ్ళు భాగ్యవంతులు కూడాను. ఒక వంద రూపాయలు వాళ్ళకు లెక్కలోనిది కాదు. ఇస్తారు. నోటూ గీటూ ఏమీ అక్కరలేదని కూడా అంటారు. కాని...నోటు వ్రాసి ఇచ్చేస్తాను. అదే మర్యాదగా ఉంటుంది.

ఇల్లాగ ఆలోచించుకొన్నాను. అంతా కుదరింది. నేను ఆ తరువాత ఒక నిమిషమైనా వృథాగా గడపకుండా గబగబా నడిచి కేశవరావు అత్తగారింటికి వెళ్ళాను. ఆమె అయినా నాకు బాగా తెలిసిందేనాయె. కేశవరావుతో అనేకసార్లు వెళ్ళాను. వాళ్ళింట్లో చాలాసార్లు భోజనం కూడా చేస్తిని. ఇంకా భయం ఎందుకు యకాయకీని లోపలికి వెళ్ళాను.

కేశవరావు అత్తగారు నన్ను చూడటంతోనే పలకరించింది. "ఏమయ్యా! అల్లుడు చాలా కాలానికి కనబడ్డావ్! అంటూ నన్ను కూర్చోమని కుర్చీ చూపారు" కూర్చున్నారు.

"ఆ"....

"అంతా కులాసాగా ఉన్నారా?"

"మా అల్లుణ్ణి చూశావా ఈ మధ్య?" అని అడిగింది ఆవిడ.

"చూడకేమండీ, ఎప్పుడూ కలుస్తూనే ఉంటాము. పది రోజులకొకసారి అయినా చూచుకోకుండా ఉండలేము."

"అవునవును, స్నేహితులాయెమరి?" అన్నది ఆవిడ. ఇంకేం, ఇదే సమయమని మళ్లీ ఇల్లా అన్నాను. "మామూలు స్నేహం కాదండి. అన్నదమ్ముల కంటే ఎక్కువగా ఉంటాము."

"అవునులే నాయనా, స్నేహం అటువంటిది. అది సరే గాని మా అల్లుణ్ణి కలుసుకొని ఎన్నాళ్ళయింది నీవు?"

"నిన్ననేనండి. నిన్న కలుసుకొన్నాను" అన్నాను. ఆవిడ సంతోషంతో "ఎక్కడ కలుసుకొన్నావు బాబూ?" అని అడిగింది.

"నేనే గుంటూరు వెళ్ళానండి అత్తయ్యగారూ! అక్కడే చూచి మాట్లాడాను" అన్నాను.

"మా అల్లుడు గుంటూరులో ఎందుకున్నాడు నాయనా?" అని అడిగింది ఆవిడ ఆశ్చర్యపోతూ.

అరే! గుంటూరులో లేడా ఏం కర్మం? అతనికి గుంటూరులోనే ఉద్యోగం! అని అనుకొని చప్పున తెప్పరిల్లి, "ఏమండి, అత్తయ్యగారూ అల్లా అడిగారేం ?" అన్నాను.

"ఆయనకు సత్తెనపల్లి బదిలీ అయిందిగా! అందుకనేగా అమ్మాయిని పుట్టింటికి పంపి ఒంటరిగా వెళ్లాడు!" అన్నది.

చచ్చాను. వాడికి సత్తెనపల్లికి బదిలీ అయిన సంగతి నాకేం తెలుసు! గుంటూరులో ఉన్నాడనుకొన్నాను! ఇప్పుడేమని చెప్పేది?

భగవంతుడు తెలివంటూ ఒకటిచ్చాడు కాబట్టి సరిపోయింది. చప్పున తడువుకోకుండా "అవునండీ నాకు తెలుసు ఆ సంగతి. కాని మళ్ళీ గుంటూరుకే వేయించుకొన్నాడు. ఆ సంగతి మీకు తెలియదా?" అని అడిగాను.

కేశవరావు అత్తగారికి ఆశ్చర్యం కలిగింది. నిజమే కామాలు అనుకొంది. "అట్లాగా నాయనా ఆ సంగతి తెలియదే!" అన్నది.

"నన్ను చెప్పమన్నాడండీ!" అన్నాను గర్వంగా.

"సరె, సరె. అమ్మాయిని సత్తెనపల్లికి పంపమని వ్రాయలేదేమా అని అనుకుంటున్నాము. ఇదా సంగతి!" అని నాతో అని. అమ్మాయ్ అని కూతురును పిలిచి "నీ మొగుడికి మళ్లీ గుంటూరు బదిలీ అయిందటే తల్లీ" అని చెప్పింది.

ఆ అమ్మాయి ఆశ్చర్యంతో చూచి ఊరుకొన్నది.

"ఏమమ్మా కులాసాగా ఉన్నావా?" అని పలకరించాను ఆ అమ్మాయిని నేను.

ఆ అమ్మాయి నన్ను బావగారూ అని పిలుస్తుంది. అందుకని నా ఎదుట కాస్త సిగ్గుపడుతూ నుంచుని. "ఆ కులాసాగానే ఉన్నానండి" అన్నది.

"ఇంకా ఏమి కబుర్లు చెప్పాడు నాయనా మా అల్లుడు?"

"మరేం లేవు. అంతా కులాసాగా ఉన్నారు. అన్నాను. ఏమి చెప్పాడని చెప్పేది! ఏమీ తోచలేదు.

"అయితే చూడు అబ్బాయ్, పిల్లను పంపి నెల రోజులైంది గదా, తీసుకొని వెళ్ళలేదు సరిగదా, ఒక్కసారి అయినా వచ్చి చూచిపోలేదు. ఇదేమైనా బాగుంది నాయనా నీవే చెప్పు?" అని అడిగింది ఆవిడ.

కేశవరావూ నేను అన్నదమ్ములకంటే ఎక్కువగా ఉంటున్నప్పుడు, అతనిమీద

మాట పడనియ్యక పోవటం నా ధర్మం. అతడు నెలరోజుల నుంచి ఒక్కసారి అయినా రాకపోవటానికి తగినంత కారణం చూపవలసిన బాధ్యత నాపైన పడ్డది.

మెదడు చురుగ్గా పని చేయవలసిన అవసరం వచ్చింది. అతడు భార్యను చూడటానికి రాలేదు! దానికి కారణం వాళ్ళకు నచ్చేది చెప్పాలె. అదొక పని. దాని తరువాత .'కాస్త ఓ వంద రూపాయలు. అవసరంగా కావలసి వచ్చినై అండి అత్తయ్యగారూ" అనేయాలె. మాటల్లో కలిపి. ఆవిడ "దానికేం భాగ్యం నాయనా!" అంటుంది. అప్పుడు నేను ఊరుకో కూడదు.

"మళ్ళీ పది రోజుల్లో ఇచ్చేస్తానండోయ్ నా సంగతి అంతే. కావలిస్తే మా మరదులను అడగండి నా సంగతి ఎటువంటిదో?" అని కూడా అంటినా. ఆ అప్పు అడగటం అనే దరిద్రపు పని, నవ్వుతూ జరిగిపోతుంది.

అని ఇల్లాగ ముందు జరగవలసిన వ్యవహారం క్రమంకూడా నిర్ణయించుకొన్నాను.

బుద్ధి నిశితంగా పనిచేయటం మూలాన ఈ ఆలోచన అంతా క్షణంలో జరిగిపోయింది. ఇక ముందు విషయం - రావు పెళ్ళాన్ని చూడటానికి ఎందుకు రాలేదు. దానికి కారణం చెప్పాలె. ఇట్లా అన్నాను నవ్వుతూ, "ఆ విషయం నాకు చెప్పాడండి అత్తయ్యగారూ, ఈ నెలరోజుల్లో ఎంత ప్రయత్నం చేసినా వాడికి సెలవు దొరకలేదట. అందుకనే రాలేదండి" అన్నాను. నా బుద్ధి వినియోగిస్తే దొరికిన కారణం అది. ఆమె మూతి త్రిప్పి, "ఆ అంత రావాలే అనుకుంటే ఓ ఆదివారం వచ్చి చూచిపోకూడదా ఏమిటి? - ఏమంత పెద్ద దూరమని!" అన్నది.

నేను చెప్పింది తృప్తినిచ్చే కారణం కాలేదు. ఆ విషయంలో వాళ్ళను ఏదో విధంగా తృప్తి పరచకుండా నా డబ్బు సంగతి ఎట్లా ఎత్తేది?

అందుకని అన్నాను "మీరు అన్న మాట నిజమే. ఇంకో విషయం కూడా ఉంది లెండి రాకపోవటానికి" అన్నాను.

'ఏమిటి నాయనా?" అని ఆదుర్దాగా అడిగింది ఆమెగారు.

"ఆ- మరేమి లేదు. వాళ్ల అమ్మకు కాస్త వంట్లో కులాసాగా లేదుట! అందుకని రాలేక పోయినాడు" అన్నాడు.

ఈ మాటలు విని, కేశవరావు అత్తగారూ భార్యా అప్పుడో ఏదో రకంగా చూశారు నా వంక. వాళ్ళ కళ్ళల్లో ఏమైన భావం ఆశ్చర్యమో, నాకు తెలియలేదు. వాళ్ళు కూడా, ముసలావిడకు జబ్బు చేసిందని, భయపడుతున్నారు. "మరేం భయపడవలసిన అవసరం లేదండి అత్తయ్యగారూ! ఆవిడకైనా , పెద్ద జబ్బు ఏమీ కాదులెండి, ఏదో కొంచెం దగ్గు పడిసెము అయి ఉంటుంది" అన్నాను.

ఈ మాట ఆమె అడిగింది.

"ఎవడికి జబ్బుగా ఉందంటున్నావూ? మా వియ్యపురాలుకా?" అన్నది ఏదో తమాషాగా చూస్తూ.

"అవునండీ" అన్నాను.

కేశవరావు అత్తగారు ఎందుకో నవ్వుకొన్నది.

ఆ అమ్మాయి మట్టుకు కాస్త పెద్దగానే నవ్వింది.

వాళ్ళు ఎందుకు నవ్వుతున్నారో నాకు అర్థం కాలేదు. కొంచెము జలుబు చేస్తే "జబ్బు"గా ఉన్నదని అన్నాననా? ...ఆ మాత్రానికే కేశవరావు హడలిపోయి భార్యను చూడటానికి రాకపోవాలా అని అనుకోనా? ఎందుకు నవ్వుతున్నారో నాకు బోధపడలేదు.

నేను ఎక్కడో బోల్తాపడ్డా ననుకొని కొంచెం గాబరాపడ్డాను. కొద్దిగా జలుబుచేస్తే .'జబ్బుగా ఉన్నదీ" అని పెద్దమాట ఉపయోగించినందుకే నవ్వుతున్నారు అనుకొన్నాను. అనుకొని నా మాట నిలుపుకొంటానికి, "దగ్గూ పడిసెమే కాదులెండి. జ్వరం కూడా వస్తున్నది" అన్నాను.

ఇల్లాగ అనటం మంచిదేనని అప్పటికి నేననుకొన్నాను. నేను "జబ్బు' అనే మాట తెలివితక్కువగా ఉపయోగించలేదని స్పష్టమౌతుంది. ఈ జవాబు వల్ల. అంతేకాక కేశవరావు భార్యను చూడటానికి రాకపోవటానికి తగినంత బలమైన కారణమూ చెప్పినట్లు అవుతుంది. మొత్తము మీద తెలివిగానే జవాబు చెప్పాను అనిపించింది.

కాని వాళ్ళు ఇద్దరూ కూడా, నవ్వటం మొదలుపెట్టారు. అదే నాకు అర్థం కాలేదు, దేనికి నవ్వుతున్నారు?

అప్పుడు – ఆ పిల్ల అన్నది నవ్వు ఆపుకొని "అయితే బావగారూ, జ్వరం అంటే బాగా నూటమూడు, నూట నాలుగు వస్తున్నదా? అన్నది.

ఇక్కడే నేను కొంచెం ఆలోచించవలసి వచ్చింది. ఆవిడకు ఎంత జ్వరం వస్తున్నదని చెప్పటమే మంచిదని తోచింది. వెంటనే అన్నాను . "నూట రెండున్నర అల్లాగ వస్తున్నదమ్మా" అని.

ఆ అమ్మాయి మరీ విపరీతంగా నవ్వింది. "అత్తగారికి జబ్బుగా ఉంటే కోడలుకు నవ్వులాటలాగా ఉంది కాబోలు!" అన్నాను కొంచెం వేళాకోళంగా! ఆ అమ్మాయి నాకు మరదలు వరసేగా! అందుకనే అట్లా అన్నాను. కేశవరావు తల్లిమటుకు తెల్లపోయి చూస్తున్నది. ఆ అమ్మాయి మళ్ళీ ఇంకొకసారి నవ్వు ఆపుకొని "అయితే బావగారూ అసలావిడ...లేచి తిరుగుతున్నదా. లేకపోతే ....మంచానే పడి ఉన్నదా?" అని మళ్ళీ ప్రశ్నించింది.

"నూట రెండు జ్వరం వస్తుంటే లేచి ఎట్లా తిరుగుతుందమ్మా! అందులో పెద్దది కదా?" అన్నాను.

"అల్లాగా అండీ బావగారూ, మా అత్తయ్యకు అంత జబ్బుగా ఉందండీ!" అని అంటూ ఆ అమ్మాయి విరగబడి నవ్వింది.

"ఇంతలో ఎవరికే అమ్మా జబ్బా?" అంటూ యాభై ఏండ్ల ముసలమ్మ లోపలనుంచి వచ్చింది.

"మీకేనండి అత్తయ్యా. మీకు దగ్గా, పడిసెమూనట!" అని కేశవరావు భార్య విరగపడి నవ్వింది.

"నాకు జబ్బేమిటే?" అన్నది ఆ ముసలమ్మ.

"మీకు జబ్బుగా ఉందిటండీ! నూట రెండు జ్వరం కూడా వస్తున్నదట! ఈయన చెబుతూ ఉంటానే మా బావగారు' అని మళ్ళీ నవ్వింది ఆ పిల్ల.

ఆ వచ్చిన మనిషి కేశవరావు తల్లి అని నేను గుర్తు పట్టేసరికి గుండెలు జారిపోయినవి.

ఛా, ఛా, ఛా, నేను వేసిన ప్లాను అంతా పాడై పోయింది. ఈ ముసలమ్మగారు వచ్చినట్లు ఏ మాత్రం తెలిసినా నాకు ఈ దరిద్రపు స్థితి వచ్చేది కాదు.

ఇంకా ఏ ముఖం పెట్టుకొని నూరు రూపాయలు అప్పు అడిగేది!

అక్కడ ఒక్క నిముషమైనా ఉండలేక పోయినాను. "మాట నాయనా, ఏమిటి

సంగతి?" అని కేశవరావు తల్లి అంటున్నా వినిపించుకోకుండా గబగబా వచ్చేశాను.

ఇంటికొచ్చి ఏవో రెండు మెతుకులు తిని ముడుచుకొని పడుకొన్నాను. అసలే నేను, నా పని నవ్వుల బాట్లు అయిందేనని, సిగ్గు పడి చస్తూ ఉంటే ఆవిడగారు ఒకటే గోల ఏమిటి అల్లా ఉన్నారు చెప్పమని!

ఏమని చెప్పేది? ఏం ఘనకార్యం చేశానని చెప్పేది!

ఆవిడ చెప్పమని ఒకటే పట్టు పట్టింది. చివరకు చెప్పాను సంగతంతా.

జరిగిన అవమానాన్ని గురించి, భార్యతో ఎవరైనా చెప్పుకుంటారా, తెలివితక్కువతనం కాదా అని ఎవరైనా అనవచ్చు.

ఆవిడ మీద ఎంత ప్రేమ లేకపోతే నేను అంత కష్టపడతాను! ఆ విషయం గ్రహించి, నేను పడ్డ శ్రమనే ఆమెగారు కాన్కగా స్వీకరిస్తుందని నేను ఆశించాను.

కాంతం, కాసేపు నవ్వి "మీరు ఇంత పిచ్చివాళ్ళేమండీ?" అన్నది.

"ఇంత శ్రమపడ్డా నేను పిచ్చివాణ్ణే అయినాను?" అన్నాను ఆమె వంక దీనంగా చూస్తూ.

"కాకపోతే ఏమిటి చెప్పండి. ఇవ్వాళిటి రోజున మీరు నాకు ఏమీ కొనియ్యనక్కరలేదే!" అన్నది.

"ఏం?–" అన్నాను ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ.

"నేను పుట్టిన రోజు పండగకేమన్నా, మీరు నాకు కానుక ఇయ్యాలె, తెలిసిందా?"

"ఆ...."

"నేను మెట్టిన రోజు పండుగ కేమన్నా, నేనే మీకు ఇయ్యాలె."

"నాకేం తెలుసూ ఇదంతా?"

"ఏమీ తెలియదండీ, మీకు!" అంటూ ముఖం మీద చెయ్యి వేసి, బుగ్గలు నొక్కి "జరగండి" అన్నది మా కాంతం.